

**Асоціація працівників професійних охоронних структур
Інститут права та суспільних відносин Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»
юридичний факультет Херсонського державного університету**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ
І ОХОРОНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ :
ДРУГІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Тернопіль-Київ-Херсон

2011

Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції і охорони права власності : другі юридичні читання : [збірник наукових праць] / за ред. В.В. Галуцька. – Тернопіль-Київ-Херсон: ВАТ "Херсонська міська друкарня", 2011. – 56 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (протокол № 1 від 28.10.2011 р.)

Редакційна колегія:

Галуцько Валентин Васильович, д.ю.н., доцент, Голова ради асоціації працівників професійних охоронних структур в Тернопільській області (голова);

Новіков Микола Михайлович, к.ю.н., заступник завідувача кафедри галузевого права Юридичного факультету Херсонського державного університету (заступник голови);

Олефір Віктор Іванович, д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»;

Стратонов Василь Миколайович, д.ю.н., професор, заслужений юрист України, декан Юридичного факультету Херсонського державного університету;

Фрицький Юрій Олегович, завідувач кафедри Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»;

Ещук Ольга Михайлівна, к.ю.н., доцент кафедри адміністративного та господарського права Херсонського державного університету (відповідальний секретар).

До збірника увійшли тези Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції і охорони права власності : другі юридичні читання», яка відбулася 1 листопада 2011 р. У матеріалах конференції висвітлені теоретичні та практичні аспекти у цій сфері, запропоновані напрямки удосконалення законодавства та організаційної діяльності.

Призначається для осіб, які займаються правотворчим процесом, посадових осіб суб'єктів владних повноважень, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, суддів та широкого кола читачів, які цікавляться проблемами охорони права власності та запобіганням і протидією корупції.

- © Асоціація працівників професійних охоронних структур в Тернопільській обл.
- © Інститут права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
- © Юридичний факультет Херсонського державного університету

Василяк О.К.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОМЕРЦІЙНОЮ ТАЄМНИЦЕЮ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Порівняльно-правове дослідження комерційної таємниці набуває особливого значення, оскільки використання даного інституту в практиці зарубіжних держав, засноване на багатотисячній традиції, надає великий матеріал для вивчення у деяких випадках – для творчого запозичення.

У нашій роботі в якості предметом дослідження буде служити законодавство Республіки Білорусь, що регулює відносини, пов'язані з комерційною таємницею.

За порушення зобов'язань, пов'язаних з комерційною таємницею, у Республіці Білорусь передбачена:

– адміністративна відповідальність (ст. 22.13 «Розголошення комерційної або іншої таємниці» Кодексу Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення);

– кримінальна відповідальність (ст. 252 «Комерційний підкуп», ст. 254 «Комерційне шпигунство» і ст. 255 «Розголошення комерційної таємниці» Кримінального кодексу Республіки Білорусь).

Згідно з Положенням про комерційну таємницю, що затверджене Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь від 06.11.1992 р. № 670, комерційну таємницю становлять умисно приховувані економічні інтереси та інформація про різні сторони та сфери виробничо-господарської, управлінської, науково-технічної, фінансової діяльності суб'єкта господарювання, охорона яких обумовлена інтересами конкуренції та можливою погрозою економічній безпеці суб'єкта господарювання.

Зміст та обсяг інформації, що становить комерційну таємницю, а також порядок її захисту визначаються керівником суб'єкта господарювання, який доводить їх до працівників (наприклад, наказом наймача затверджується Положення про комерційну таємницю організації, з яким під підпис ознайомлюються працівники, яким планується надати доступ до комерційної таємниці).

Комерційну таємницю суб'єкта господарювання не можуть становити:

– установчі документи (статут, установчий договір), а також документи, що дають право на заняття підприємницькою діяльністю та окремими видами господарської діяльності (спеціальні дозволи (ліцензії);

– відомості по встановлених формах звітності про фінансово-господарчу діяльність і інші дані, необхідні для перевірки правильності обчислення та сплати податків і інших обов'язкових платежів (бухгалтерська звітність, що складається, згідно зі ст. 13 Закону Республіки Білорусь від 18.10.1994 р. № 3321-ХІІ «Про бухгалтерський облік і звітність», з бухгалтерського балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про зміну капіталу, звіту про рух грошових коштів, додатків, передбачених нормативними правовими актами по бухгалтерському обліку та звітності, пояснювальної записки; деякі форми статистичної звітності; документи, що підтверджують сплату обов'язкових платежів у РУП «Белгосстрах», Фонд соціального захисту населення Міністерства праці та соціального захисту Республіки Білорусь);

– документи про платоспроможність;

– відомості про чисельність і склад працюючих, їх заробітну плату та умови праці, а також про наявність вільних робочих місць (наприклад, штатний розклад організації, правила внутрішнього трудового розпорядку).

В силу норм п. 10 ч. 1 ст. 53 Трудового Кодексу Республіки Білорусь на працівникові лежить обов'язок не розголошувати без відповідного дозволу комерційну таємницю наймача.

Працівники наймача, що мають доступ до комерційної таємниці, ухвалюють зобов'язання зберігати комерційну таємницю і без дозволу, виданого у встановленому порядку, не розголошувати відомості, її складові, за умови, що ця інформація раніше не була відома працівникам або не була отримана від третьої сторони без зобов'язання дотримувати у відношенні її конфіденційності.

Дане зобов'язання дається в писемній формі при прийманні на роботу або в процесі виконання трудового договору (наприклад, у вигляді окремого документа, підписаного працівником, або у вигляді пункту трудового договору (контракту), додаткової угоди до трудового договору (контракту).

Передбачити даний обов'язок необхідно для того, щоб згодом наймач міг висунути вимогу про відшкодування збитків, заподіяних працівником, що розголосив комерційну таємницю. Відповідно до п. 2 ст. 140 Цивільного Кодексу Республіки Білорусь на працівника, що розголосив комерційну таємницю всупереч трудовому договору (контракту), покладається обов'язок відшкодувати заподіяні наймачеві таким розголошенням збитки.

Незважаючи на те, що поняття «комерційна таємниця» є цивільно-правовою категорією, застосування заходів відповідальності до працівників за її розголошення, буде регулюватися Трудового Кодексу Республіки Білорусь, оскільки між організацією (наймачем) і працівником існують саме трудові відносини. Отже, за розголошення комерційної таємниці наймача працівник буде нести матеріальну відповідальність на умовах, передбачених главою 37 Трудового Кодексу Республіки Білорусь.

Статтею 402 Трудового Кодексу Республіки Білорусь передбачено, що працівники, як правило, несуть повну матеріальну відповідальність за збиток, заподіяний з їхньої вини наймачеві. Однак наймач має право в односторонньому порядку стягнути заподіяний йому працівником збиток, тільки в розмірі, що не перевищує середнього місячного заробітку працівника (шляхом утримання із заробітної плати). Більше того, якщо працівник не згодний з відрахуванням або його розміром, трудовий спір за його заявою розглядається в порядку,

передбаченому законодавством (комісія в справах трудових спорів, суд).

В інших випадках відшкодування збитку проводиться тільки в судовому порядку (ст. 408 Трудового Кодексу Республіки Білорусь).

При визначенні розміру збитку враховується тільки реальний збиток, непрямий збиток (упущена вигода) відшкодуванню не підлягає (ч. 2 ст. 400 Трудового Кодексу Республіки Білорусь).

Працівник має право передати конфіденційну інформацію третім особам у випадку залучення їх до діяльності, що вимагає знання такої інформації, тільки в тому обсязі, який необхідний для реалізації цілей і завдань наймача.

У тому випадку, якщо працівник, що розголосив комерційну таємницю наймача, безпосередньо обслуговує грошові та матеріальні цінності, то при достовірному встановленні факту розголошення, незалежно від застосування до працівника заходів адміністративної відповідальності, його можна звільнити по п. 2 ст. 47 Трудового Кодексу Республіки Білорусь.

У випадку набуття законної сили вироку суду, що визнає працівника винним у вчиненні злочину, що виразився в розголошенні комерційної таємниці, передбаченого однієї з вищевказаних статей Кримінального Кодексу Республіки Білорусь, і призначення йому покарання, що перешкоджає продовженню роботи, працівник в обов'язковому порядку підлягає звільненню за п. 5 ст. 44 Трудового Кодексу Республіки Білорусь.

Палієнко У.О.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СФЕРІ НОТАРІАТУ

Україна розвивається як правова держава та ставить за мету впровадження верховенства права, тому особливій актуальності набувають питання правової відповідальності нотаріуса. І в цьому ракурсі, адміністративна відповідальність нотаріуса, як вид правової, потребує детального розгляду через призму проблем у сфері адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні.

Питання вдосконалення адміністративної відповідальності нотаріуса завжди були і будуть актуальними в галузі адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності, оскільки від їх вирішення на пряму залежить стабільність у державі, захист прав громадян, всебічне задоволення їх різноманітних правових потреб [1, с. 67].

На даному етапі дослідження, перш ніж детально розглядати адміністративну відповідальність нотаріуса слід торкнутися поняття юридичної, або як її ще характеризують у науковій літературі, правову відповідальність.

Традиційно правову відповідальність пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають її як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення, як реалізацію, застосування і здійснення санкцій. Заходи юридичної відповідальності, які застосовують до правопорушника і які він зобов'язаний виконати, призводять останнього до обтяжливих майнових, моральних чи інших позбавлень. Таким чином правопорушник "тримає відповідь" перед державою за неправомірну поведінку [2, с. 65].

Досить слушно у своїх працях зазначає класик теорії держави і права В.В. Лазарєв, що юридична відповідальність – це передбачена санкцією правової норми міра державного примусу, в якій виражається державний осуд винного в правопорушенні суб'єкта і котра полягає в перенесенні ним обмежень особистого, майнового чи організаційного характеру. Юридична відповідальність реалізується в рамках охоронних правовідносин [3, с. 41-42].

На погляд В.О. Котюка, юридична відповідальність – це міра покарання правопорушника шляхом позбавлення його певних соціальних благ чи цінностей (матеріальних, духовних чи особистісних), які йому належали до факту правопорушення, від імені держави (суспільства) на підставі закону (або іншого нормативного акта), з метою попередження правопорушення і відновлення (чи відшкодування) втрачених суб'єктивних прав на матеріальні і духовні цінності [4, с. 41].

Якщо звернутися, до наукових творів Г.Г. Забарного, Р.А. Калюжного, В.К. Шкарупи юридична відповідальність – це засіб забезпечення правомірної поведінки суб'єктів права і боротьби з правопорушеннями. Юридична відповідальність встановлюється компетентними органами держави (судом, прокуратурою) і пов'язана з здійсненням державного примусу [5, с. 73].

На погляд В.К. Колпакова поняття адміністративної відповідальності, її зміст та обсяг до сьогоденного часу залишаються одним з найбільш суперечливих питань української адміністративно-правової науки [6, с. 288].

У своїх працях І.П. Голосніченко пише, що адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають в зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, які вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [7, с. 430-431].

Е.В. Додін, що адміністративна відповідальність – це визначення повноважними державними органами через застосування адміністративно-примусових заходів, обмежень майнових, а також особистих благ і